

13.1 Η αναθεώρηση της ΚΑΠ

Η γεωργία εξασφαλίζοντας τη διατροφική ασφάλεια και επάρκεια του πλανήτη, παρέχει ανανεώσιμες πρώτες ύλες, προστατεύει το περιβάλλον, δημιουργεί θέσεις εργασίας και διατηρεί ζωντανό και υγιή τον κοινωνικό και οικονομικό ιστό στην περιφέρεια («πολυλειτουργική γεωργία»). Είναι μια στρατηγική δραστηριότητα που αποτελεί μέρος της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής της Ευρώπης.

Η συζήτηση για το μέλλον της ΚΑΠ, μετά το 2013, είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις μελλοντικές δημοσιονομικές προοπτικές (2014-2020) της Ε.Ε. **Από πλευράς δαπανών του προϋπολογισμού, η τάση είναι σαφής: μείωση των πόρων για την Γεωργία, σταθεροποίηση των δαπανών της Συνοχής με προσανατολισμό υπέρ των φτωχότερων νέων μελών, και αύξηση των πόρων για την Έρευνα, την Ανάπτυξη και την Καινοτομία.**

Μεγάλο μέρος της συζήτησης στρέφεται γύρω από τις αλληλοεπιδράσεις αφενός της γεωργίας και αφετέρου της οικονομικής κρίσης και της κλιματικής αλλαγής, με σκοπό την προσαρμογή των πολιτικών στα νέα δεδομένα.

Η αναμόρφωση της ΚΑΠ ήταν πάντα ένα εξαιρετικά δύσκολο έργο και αυτή τη φορά θα είναι ακόμα δυσκολότερο, καθώς η ΕΕ έχει διευρυνθεί με την προσχώρηση νέων κρατών μελών, κάνοντας την διαπραγμάτευση ακόμα πιο περίπλοκη. Η πίεση που ασκεί η οικονομική κρίση στα δημόσια οικονομικά θα οδηγήσει τα κράτη μέλη σε πιο σκληρή στάση αναφορικά με το τι κερδίζουν και τι χάνουν.

Η συζήτηση για την ΚΑΠ συνδέεται άμεσα και με τη νέα στρατηγική για την απασχόληση και την ανάπτυξη «Ευρώπη 2020», που προσαρμόζει τους στόχους της Συνθήκης της Λισσαβόνας στα νέα δεδομένα και βασίζεται στην ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών ΕΕ. Κατά τον Επίτροπο Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης κ. D. Ciolos, «*Η κοινή αγροτική πολιτική αφορά το σύνολο της κοινωνίας, όχι μόνο τους αγρότες. Η ευρωπαϊκή γεωργία συνδέεται άμεσα με θέματα όπως η ασφάλεια των τροφίμων, αλλά και η προστασία του φυσικού τοπίου, η απασχόληση, το περιβάλλον, η κλιματική αλλαγή...*». Σε αυτό το πνεύμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε όλους τους ενδιαφερομένους πολίτες και φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης - είτε συνδέονται άμεσα με τον τομέα της γεωργίας είτε όχι - σε δημόσια συζήτηση για το μέλλον της κοινής αγροτικής πολιτικής, τις αρχές και τους στόχους της. Στη δημόσια διαβούλευση τα θέματα στα οποία επικεντρώθηκε το ενδιαφέρον ήταν η διατροφική ασφάλεια και επάρκεια, το περιβάλλον και η κλιματική αλλαγή, η απασχόληση, η αστάθεια των αγορών και των τιμών αλλά και η σημασία της γεωργίας για τις περιφέρειες της Ευρώπης. Στη διάσκεψη που επισφράγισε τις εργασίες της δημόσιας διαβούλευσης για τη νέα ΚΑΠ, ο Επίτροπος Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης έδωσε τις γενικές κατευθύνσεις της μεταρρύθμισης δηλώνοντας ότι:

«Η νέα ΚΑΠ πρέπει να βρει την κατάλληλη ισορροπία ανάμεσα στις διαφορετικές προτεραιότητες. Η δημόσια στήριξη είναι αυτή που θα μας επιτρέψει να συμφιλώσουμε τις οικονομικές, τις περιβαλλοντικές, τις κοινωνικές και τις εδαφικές προτεραιότητες. Η νέα ΚΑΠ θα πρέπει να: ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και την βιώσιμη γεωργία, να εξασφαλίζει την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των αγροτών, να προτρέπει τους αγρότες στην υιοθέτηση καλών γεωργικών πρακτικών, να διασφαλίζει τη γεωργία και την απασχόληση στην περιφέρεια ιδιαίτερα στις μειονεκτικές περιοχές.

Η δημόσια στήριξη πρέπει να κατανέμεται πιο σωστά και πρέπει να είναι εμφανείς στους φορολογούμενους οι λόγοι για τους οποίους παρέχεται. Το ιστορικό μοντέλο με τις στρεβλώσεις που δημιουργεί θα καταργηθεί. Όμως, ισότητα στο ύψος των ενισχύσεων και δικαιοσύνη δεν είναι ταυτόσημα. Πρέπει να υπάρχουν κριτήρια αντικειμενικά και ρεαλιστικά. Ο τύπος της γεωργίας, οι κλιματικές / περιβαλλοντικές συνθήκες και τα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα θα παίζουν ρόλο στο ύψος των ενισχύσεων.

Η δομή της ΚΑΠ με τους δύο πυλώνες θα διατηρηθεί. Ο πρώτος πυλώνας αφορά όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι η ετήσια ενίσχυση που δίνεται σε όλους τους αγρότες ώστε να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει η ευρωπαϊκή γεωργία».

13.2 Εθνικό σχέδιο στρατηγικής αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013¹

Η συνολική στρατηγική για την Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας την 4η Προγραμματική Περίοδο καθορίζεται από ένα ευρύτερο θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο το οποίο:

- σε διεθνές επίπεδο περιλαμβάνει τις εξελίξεις των διαπραγματεύσεων σε επίπεδο Π.Ο.Ε. και το πρωτόκολλο του Κιότο
- σε Ευρωπαϊκό επίπεδο περιλαμβάνει τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες της Ε.Ε., όπως αυτές περιγράφονται στη στρατηγική της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ, την αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές (Κ.Σ.Κ.Γ.) για την αγροτική ανάπτυξη και τέλος
- σε εθνικό επίπεδο περιλαμβάνει την εθνική στρατηγική για την ανάπτυξη της χώρας (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) & Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ)), τις εμπειρίες από την εφαρμογή των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και προγραμμάτων για την Αγροτική Ανάπτυξη και την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης.

¹ Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ειδική Γραμματεία Γ ΚΠΣ, «Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013», Ιούλιος 2009

Για την Ελλάδα ο αγροτικός χώρος έχει ιδιαίτερη σημασία, αφού καταλαμβάνει το 97% της έκτασής της και κατοικεί σ' αυτόν το 65% του πληθυσμού, ενώ παράλληλα επισημαίνεται ότι **η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στη συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανέρχεται στο 7% περίπου, που την κατατάσσει στις πρώτες θέσεις στην ΕΕ των 27**. Συνεπώς, η ανάπτυξη και διαχείριση του πρωτογενή τομέα και αγροτικού χώρου, αποτελεί βασική προτεραιότητα στοχεύοντας στην οικονομική και κοινωνική συνοχή. Στο πλαίσιο αυτό, μία ολοκληρωμένη στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης της υπαίθρου θα πρέπει να λάβει υπόψη οπωσδήποτε:

- τις ανάγκες και τις δυνατότητες του πρωτογενή τομέα για αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων του λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Χώρας που σχετίζονται με την ποικιλία των μικροκλιμάτων και της γεωμορφολογίας της Χώρας
- την ανάγκη εναρμόνισης μετά τα δεδομένα που προκύπτουν από την αναθεώρηση της ΚΑΠ²
- την ανάγκη για την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος μέσω της διατήρησης και ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών του πόρων, και τέλος
- τις ανάγκες συγκράτησης του πληθυσμού και βελτίωσης της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές μέσω της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης, αναζήτησης συμπληρωματικών δραστηριοτήτων και εξασφάλισης των απαραίτητων υπηρεσιών.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, **η συνολική στρατηγική για την Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας, η οποία ενσωματώνεται στη συνολική στρατηγική του ΕΣΠΑ, εστιάζεται στην αειφόρο Αγροτική Ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή και αγροδιατροφικού τομέα, καθώς και του περιβάλλοντος, σε μία βιώσιμη Ύπαιθρο και θα υλοποιηθεί μέσω τεσσάρων Γενικών Στρατηγικών Στόχων (προτεραιοτήτων) που αφορούν:**

- **ΓΣΣ 1: Στη διατήρηση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, της δασοκομίας και του αγροδιατροφικού τομέα³ με ειδικότερους στόχους την αναστροφή της ηλικιακής διάρθρωσης και του μικρού μέσου μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, την αναδιάρθρωση και ανάπτυξη των επιχειρηματικών δομών μέσω της προώθησης του τεχνολογικού εξοπλισμού και της καινοτομίας, την αναβάθμιση και βελτίωση των υποδομών του πρωτογενή τομέα και ανάπτυξη δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για την προσαρμογή του στις νέες απαιτήσεις**
- **ΓΣΣ 2: Στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων⁴ με ειδικότερους στόχους αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων», την προστασία του εδάφους και των υδάτινων πόρων, άμβλυνση των κλιματικών μεταβολών, προστασία της βιοποικιλότητας και προστασία – διατήρηση του αγροτικού τοπίου και βελτίωση της οικολογικής σταθερότητας των δασών**
- **ΓΣΣ 3: Στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και στην ενθάρρυνση της διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας με ειδικότερους στόχους όπως βελτίωση της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών, ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και βελτίωση των υποδομών της διαδικτυακής υποδομής υψηλής ταχύτητας στις περιοχές εφαρμογής της προσέγγισης Leader**
- **ΓΣΣ 4: Στη δημιουργία τοπικών ικανοτήτων για την απασχόληση και τη διαφοροποίηση στις αγροτικές περιοχές μέσω της προσέγγισης Leader με ειδικότερους στόχους την εφαρμογή σχεδίων συνεργασίας, Αγροτική Ανάπτυξη 2007-2013, Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης για την Ελλάδα, ενίσχυση της ικανότητας των τοπικών φορέων και κινητοποίησης του πληθυσμού για το σχεδιασμό και υλοποίηση τοπικών στρατηγικών ανάπτυξης**

Η υλοποίηση των Γενικών Στρατηγικών Στόχων θα επιτευχθεί με το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) της Ελλάδας μέσω τεσσάρων (4) Αξόνων:

- **Αξονας 1 – Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας**
- **Αξονας 2 – Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου**
- **Αξονας 3 – Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας**
- **Αξονας 4 – Προσέγγιση LEADER**

² Με την αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) αναμένονται ανακατατάξεις στη ισορροπία μεταξύ των κλάδων φυτικής παραγωγής, σημαντικές εκτάσεις καπνοκαλλιέργειας, βαμβακιού και ζαχαροτεύλων κινδυνεύουν να μείνουν ακαλλιέργητες και καθίσταται απαραίτητη η άμεση εισαγωγή νέων καλλιεργειών με δυνατότητες διεξόδου στην αγορά, για να μην οδηγηθούν γεωργικές γαίες στην εγκατάλειψη.

³ Σε αντιστοιχία με την ευρωπαϊκή κατεύθυνση ΚΣΚΓ 1 για την περαιτέρω ανάπτυξη του πρωτογενή και αγροδιατροφικού τομέα, προσαρμοσμένου στη νέα διεθνή οικονομική πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από αυξανόμενο ανταγωνισμό, τάσεις απελευθέρωσης του εμπορίου, ζήτηση για προϊόντα υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας, μείωση των παρεμβατικών μηχανισμών της ΚΓΠ για τη στήριξη των τιμών των ευρωπαϊκών γεωργικών προϊόντων και εστιασμένου στη μεταφορά γνώσης, στον εκσυγχρονισμό και στην καινοτομία, με επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο.

⁴ Σε αντιστοιχία με την ευρωπαϊκή κατεύθυνση ΚΣΚΓ 2 για την προστασία και βελτίωση των φυσικών πόρων και τοπίων της χώρας, με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών (δίκτυο Natura 2000), την ενίσχυση των μειονεκτικών περιοχών για τη διατήρηση της γεωργικής δραστηριότητας, την ανάπτυξη των γεωργικών και δασοκομικών συστημάτων σε περιοχές υψηλής φυσικής αξίας και παραδοσιακών γεωργικών τοπίων, στην προώθηση των περιβαλλοντικών υπηρεσιών και των φιλικών προς τα ζώα πρακτικών εφαρμογής, τη μείωση των κινδύνων που συνδέονται με την εγκατάλειψη και απερήμωση των περιοχών, την προστασία και ορθολογική διαχείριση του υδατικού ισοζυγίου και του υπόγειου υδροφόρου και το περιορισμό των επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών.

Η ενίσχυση ιδιωτικών επιχειρήσεων με μέτρα των αξόνων 3 και 4 αφορούν δράσεις ενίσχυσης για δημιουργία και βελτίωση λειτουργίας επιχειρήσεων εστίασης και αναψυχής, καταλυμάτων σε περιοχές της υπαίθρου για αύξηση του εξωγεωργικού εισοδήματος και βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων στις περιοχές αυτές. Μέσω των δράσεων του άξονα 4 του ΠΑΑ (Leader) είναι δυνατή χρηματοδότηση για την σύσταση αγροτοδιατροφικής σύμπραξης ή συμφώνου ποιότητας σε περιφέρειες της χώρας.

Εκτός των παραπάνω πηγών χρηματοδότησης, μεγάλη βοήθεια στην ιδιωτική συμμετοχή των επενδυτών του προγράμματος, αναμένεται να προσφέρει το ταμείο Αγροτικής επιχειρηματικότητας με κεφάλαια 450 εκατομμύρια ευρώ δανειοδότηση μεταποιητικών επιχειρήσεων και βελτιώσεων εκμεταλλεύσεων του γεωργικού και κτηνοτροφικού τομέα και το Ταμείο Ενάλιο με κεφάλαια 150 εκατομμύρια ευρώ για την δανειοδότηση επιχειρήσεων των κλάδων αλιείας (αμφότερα τμήματα του ΕΤΕΑΝ παλιό ΤΕΜΠΜΕ), με χαμηλότοκα δάνεια (επιτόκιο 2,5 έως 3%). Σημειώνεται επίσης πως πρόσφατα υπογράφηκε σχετική ΚΥΑ (Υπ.Α.Α.Τ) για την δημιουργία «Ταμείου Αγροτικής Επιχειρηματικότητας», προϋπολογισμού 450 εκατομμύρια ευρώ, το οποίο θα παρέχει χαμηλότοκα δάνεια για επενδύσεις στον αγροτοδιατροφικό τομέα. Συμπερασματικά, μαζί με το πρόγραμμα στήριξης 20 χιλιάδων επιχειρήσεων από το πρόγραμμα «Εθνικό Αποθεματικό Απρόβλεπτων», που αναμένεται να ξεκινήσει τον Σεπτέμβριο, συνδυάζονται νέα προγράμματα και χρηματοοικονομικά εργαλεία (εγγυήσεις, επενδυτικά δάνεια και προχρηματοδότηση των εξαγωγών), που έχουν ξεκινήσει ήδη από το τρίτο δεκαήμερο του Ιουλίου. Πιο συγκεκριμένα:

- Με το νέο πρόγραμμα για την ενίσχυση της εξωστρέφειας προσφέρεται κεφάλαιο κίνησης για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις μέχρι 200.000 ευρώ και έως 4 μήνες, μέσω του ΟΑΕΠ (Οργανισμό Ασφάλισης Εξαγωγικών Προϊόντων)
- Παρατείνεται ως το τέλος του 2012 η ισχύς του επιτυχημένου προγράμματος εγγυήσεων του ΕΤΕΑΝ, το οποίο παρέχει χαμηλότοκα δάνεια για δαπάνες αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών.
- Διευρύνεται το πλαίσιο των εγγυήσεων προς τις επιχειρήσεις που έχουν άμεσα ανάγκη από κεφάλαια κίνησης με τρία νέα εγγυοδοτικά προϊόντα, εντός του Σεπτεμβρίου 2011.

Δίνεται η δυνατότητα σε επενδυτές- είτε εντάσσονται είτε όχι στο νέο επενδυτικό νόμο – για δεκαετή ευνοϊκά δάνεια από το Ταμείο Επιχειρηματικότητας (αναμένεται να διατεθούν στην Ελληνική αγορά συνολικά 1,2 δις ευρώ).

Ιδιαίτερη έμφαση και προτεραιότητα θα δοθεί:

- στην **επιλογή προτεραιοτήτων αναδιάρθρωσης της γεωργικής παραγωγής σε τομείς που πλήττονται περισσότερο από την αναθεώρηση της ΚΑΠ**, καθώς επίσης και στην εφαρμογή χωρικών προτεραιοτήτων σε αγροτικές περιοχές (ορεινές, μειονεκτικές και νησιωτικές) για την αντιμετώπιση των τοπικών υφιστάμενων προβλημάτων και της υστέρησης των περιοχών αυτών, στοχεύοντας στην επίτευξη μιας ολοκληρωμένης / συνεκτικής αγροτικής ανάπτυξης.
- στην **αποκατάσταση των αγροτικών περιοχών που επλήγησαν από τις πυρκαγιές του θέρους του 2007**, οι οποίες προκάλεσαν μια ανατροπή στο κοινωνικό και οικονομικό καθεστώς στους πρώην Νομούς **Αχαΐας και Ηλείας**. Το «κόστος» των πυρκαγιών στην **Πελοπόννησο** αποτιμάται σε 177.265,4 ha καμένες εκτάσεις (97.518 ha (55%) δάση και δασικές εκτάσεις, 78.104,2 ha γεωργικές καλλιέργειες και 1.643,2 ha οικισμοί, δρόμοι, γήπεδα και άλλες τεχνητές επιφάνειες).
- στην **αντιμετώπιση των Νέων Προκλήσεων**, στο πλαίσιο των οποίων θα δοθεί έμφαση στις ακόλουθες προτεραιότητες, λαμβάνοντας υπόψη τα είδη υπάρχοντα μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 της Ελλάδας.
 - Προτεραιότητα «Αλλαγή κλίματος» - Για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής προγραμματίζονται έργα για τη βελτίωση των συνθηκών πρόληψης για την αντιπυρική προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων και έργα αναδάσωσης και αποκατάστασης καμένων εκτάσεων, καθώς αυτές οι δράσεις συμβάλλουν αθροιστικά για τη νέα πρόκληση, που θα έχει αποτέλεσμα στη δέσμευση του άνθρακα από τα δάση και στην αποφυγή των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), καθώς επίσης και στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της αλλαγής του κλίματος.
 - Προτεραιότητα «Διαχείριση του ύδατος» Με δεδομένο ότι η διαχείριση των υδάτων θα κατέχει όλο και μεγαλύτερη θέση στη στρατηγική προσαρμογής για την αντιμετώπιση της ήδη αναπόφευκτης αλλαγής του κλίματος, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα ακραία καιρικά φαινόμενα της ξηρασίας και των ραγδαίων βροχοπτώσεων, προγραμματίζεται να γίνουν έργα αποθήκευσης ύδατος και έργα αναβάθμισης – βελτίωσης αρδευτικών δικτύων, που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση του ύδατος.
 - Προτεραιότητα «Συνδυαστικά μέτρα της αναδιάρθρωσης του γαλακτοκομικού τομέα» - Οι παραγωγοί του τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων συμβάλλουν ουσιαστικά στη διατήρηση της υπαίθρου, μέσω βιώσιμης γεωργικής δραστηριότητας, ειδικά σε μειονεκτικές περιοχές. Έχοντας υπόψη το υψηλό κόστος παραγωγής και τις διαρθρωτικές αλλαγές που πρέπει να αντιμετωπίσουν, ως συνέπεια της σταδιακής κατάργησης του συστήματος των ποσοτώσεων στον τομέα του γάλακτος, προκειμένου να μπορέσουν να προσαρμοστούν καλύτερα στις συνθήκες της αγοράς θα τύχουν στήριξης μέσω επενδύσεων για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και βελτιώσεων της μεταποίησης και εμπορίας γαλακτοκομικών. Στην Ελλάδα, λόγω του ότι **στον τομέα του γάλακτος, ο τομέας της αιγοπροβατοτροφίας παίζει κυρίαρχο ρόλο, και ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, η στήριξη αφορά κυρίως τον αιγοπροβατοτροφικό τομέα ιδιαίτερα στις περιοχές αυτές.**

- στην **άρση της απομόνωσης στην ύπαιθρο**. Για τον εξοπλισμό της υπαίθρου με υποδομές ευρυζωνικού διαδικτύου, ώστε να καλυφθούν οι λευκές περιοχές στις περιοχές παρέμβασης του Άξονα 3 απαιτείται η ανάπτυξη / βελτίωση ευρυζωνικών υποδομών, προκειμένου να συμβάλουν καθοριστικά στην αγροτική ανάπτυξη, με την άρση της απομόνωσης, την ανάπτυξη σχετικών οικονομικών δραστηριοτήτων, θέσεων απασχόλησης, πρόσβασης σε δίκτυα πληροφοριών και προώθησης τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Με βάση τις μελέτες που εκπονήθηκαν ανά περιφέρεια με στόχο την καταγραφή των αναγκών κυρίως ως προς την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και τα έργα υποδομών, **για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας** οι προτεινόμενες παρεμβάσεις σχετικά με την ανάπτυξη του γεωργικού τομέα αφορούν στην:

- αποκατάσταση των πυρόπληκτων περιοχών (Ηλεία Αχαΐα)
- αναδιάρθρωση βασικών κλάδων φυτικής παραγωγής, με έμφαση στον καπνό (Αιτωλοακαρνανία).

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις είναι:

- η οικονομική ανάπτυξη των περιοχών της Περιφέρειας,
- η συγκράτηση του γεωργικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και
- η δημιουργία βιώσιμων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, με παραγωγή προϊόντων που εστιάζονται στις απαιτήσεις της αγοράς.

Ειδικότερα αφορούν στην ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας⁵, στην προώθηση ενεργειακών φυτών⁶, στην υιοθέτηση πρακτικών ολοκληρωμένης διαχείρισης, στον εκσυγχρονισμό κτηνοτροφικών μονάδων, στην καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών, στην ορθολογική διαχείριση βοσκοτόπων, στην προστασία αυτόχθονων φυλών καθώς και στην εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης δασών. Παράλληλα θα ενισχυθούν δράσεις ανάπτυξης του αγροτουρισμού, καθώς και κατασκευής εγγειοβελτιωτικών έργων.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του συμβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)⁷, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 74/2009 του συμβουλίου της 19ης Ιανουαρίου 2009⁸

Οι στόχοι του Κανονισμού είναι:

α) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας και της δασοκομίας μέσω της παροχής στήριξης για αναδιάρθρωση, ανάπτυξη και καινοτομία μέσω των ακόλουθων μέτρων:

- **προαγωγή της γνώσης και βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω** επαγγελματικής κατάρτισης και δράσεων ενημέρωσης, εγκατάστασης νέων γεωργών, πρόωρης συνταξιοδότησης γεωργών και γεωργικών εργατών, χρήσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές κ.α.
- **αναδιάρθρωση και ανάπτυξη του φυσικού δυναμικού και προαγωγή της καινοτομίας, μέσω** εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αύξησης της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων, συνεργασίας για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επεξεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων και στον τομέα της δασοκομίας, βελτίωσης και ανάπτυξης των σχετικών υποδομών, αποκατάστασης του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εισαγωγής των κατάλληλων δράσεων πρόληψης:
- **βελτίωση της ποιότητας της γεωργικής παραγωγής και των προϊόντων μέσω:** παροχής βοήθειας σε γεωργούς για να προσαρμοσθούν σε απαιτητικά πρότυπα βασιζόμενα στην κοινοτική νομοθεσία, στήριξης γεωργών που συμμετέχουν σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων, στήριξης ομάδων παραγωγών για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα τροφίμων
- στήριξη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που βρίσκονται σε διαδικασία αναδιάρθρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων πέραν της γεωργίας, λόγω μεταρρύθμισης σε κοινή οργάνωση αγοράς.

β) Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου μέσω της παροχής στήριξης για τη διαχείριση της γης, μέσω μέτρων που αποσκοπούν στην αειφορική χρήση της γεωργικής και δασικής γης

γ) βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και ενθάρρυνση της διαφοροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας

⁵ Η Ελλάδα παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες χώρες, όσον αφορά την **βιολογική κτηνοτροφία**, λόγω των ευνοϊκών εδαφοκλιματικών συνθηκών, των πλούσιων φυσικών πόρων κυρίως των ορεινών περιοχών και της εφαρμογής της εκτατικής κτηνοτροφίας, η οποία μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε βιολογική. Η βιολογική κτηνοτροφία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την **βιολογική γεωργία**, επειδή οι διατροφικές ανάγκες των ζώων εκτός από την βόσκηση καλύπτονται και με βιολογικές ζωτροφές. Τα βασικά προβλήματα εφαρμογής της βιολογικής γεωργίας εστιάζονται σε θέματα που σχετίζονται με τη διακίνηση, τυποποίηση και εμπορία των βιολογικών προϊόντων. Προβλήματα επίσης που δρουν ανασταλτικά στην εφαρμογή της βιολογικής κτηνοτροφίας, είναι η έλλειψη μεταποιητικών μονάδων βιολογικών προϊόντων και η αδυναμία εύρεσης βιολογικών ζωτροφών ή η εύρεση βιολογικών ζωτροφών υψηλού κόστους (εισαγωγές ή απομακρυσμένη πηγή).

⁶ **Τα ενεργειακά φυτά** και γενικά **τα μη εδώδιμα (non food)** προσφέρουν μία διέξοδο στην κατεύθυνση της διατήρησης της γεωργικής δραστηριότητας σε πολλές περιοχές. Στην Πάτρα βρίσκεται μία από τις 4 πρώτες μονάδες παραγωγής **βιοκαυσίμων στην Ελλάδα που είναι έτοιμες να παράγουν βιοντίζελ.**

⁷ ΕΕ L 277 της 21.10.2005, σ. 1

⁸ L 30/100 EL Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 31.1.2009

δ) Προσέγγιση Leader, η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: α) στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης σε τοπική βάση, που προορίζονται για σαφώς προσδιορισμένες αγροτικές περιοχές μικρότερες της περιφέρειας, β) τοπικές εταιρικές σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (στο εξής καλούμενες «ομάδες τοπικής δράσης») με δυνατότητα λήψης αποφάσεων για τις ομάδες τοπικής δράσης όσον αφορά την εκπόνηση και την εφαρμογή μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, γ) πολυτομεακός σχεδιασμός και υλοποίηση της στρατηγικής, με βάση την αλληλεπίδραση μεταξύ φορέων και έργων διαφόρων τομέων της τοπικής οικονομίας, δ) εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων και έργων συνεργασίας.

Έγγραφο εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Στοιχεία για ένα Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο 2014 – 2020 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

Κατά το σχεδιασμό Συμβάσεων Σύμπραξης και προγραμμάτων τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη πέντε στοιχεία:

- Τις δυνατότητες ανάπτυξης της κάθε περιοχής ιδίως σε σχέση με τις βασικές προκλήσεις που προσδιορίζονται στην Ευρώπη του 2020, το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και τις σχετικές συστάσεις ανά χώρα. Αυτό απαιτεί από τις αρμόδιες αρχές να προβούν σε λεπτομερή ανάλυση των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών χαρακτηριστικών
- Τις προκλήσεις που παρουσιάζονται σε κάθε περιοχή (σημεία συμφόρησης, ελλείψεις συνδέσεις, κενά στην καινοτομία, έλλειψη σχεδιασμού, ικανότητα εφαρμογής). Αυτό θα αναδείξει τα πιθανά πεδία και τις δραστηριότητες που θα οδηγήσουν στις προτεραιότητες παρεμβάσεων.
- Τα περιθώρια διατομεακής και διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως στο πλαίσιο της μακρο-περιφερειακών στρατηγικών.
- Τις δυνατότητες συντονισμού μεταξύ των διαφόρων επιπέδων και των πηγών χρηματοδότησης, προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της Ευρώπης του 2020.

Οι στόχοι που καθορίζει το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο σε σχέση με την αγροτική ανάπτυξη είναι:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, με μια σειρά από περιγραφόμενες δράσεις
- Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα σε όλους τους τομείς, με περιγραφόμενες τις συγκεκριμένες δράσεις
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, διαχείριση και πρόληψη κινδύνων με συγκεκριμένες δράσεις
- Προστασία του Περιβάλλοντος και προώθηση της αποτελεσματικότητας των φυσικών πόρων με συγκεκριμένες δράσεις που περιγράφονται

Τέλος σημαντικές Κοινοτικές και Εθνικές αποφάσεις που αναφέρονται στην πρωτογενή παραγωγή και αφορούν άμεσα την ΠΔΕ και την ευρεία παραγωγική βάση του πρωτογενή τομέα είναι οι εξής:

- **Αριθμ. 136473/8-3-2011 (ΦΕΚ 468/24-3-2011, τ.Β')**: Καθορισμός προωθούμενων ειδών, ποικιλιών δένδρο– κηπευτικών καλλιεργειών και λοιπών δραστηριοτήτων. Ιδιαίτερη αναφορά για τις καλλιέργειες αυτές γίνεται στο Παράρτημα αυτής της μελέτης "Προωθούμενες και Εναλλακτικές καλλιέργειες στην ΠΔΕ".
- [Κανονισμός 1085/2011](#) της Επιτροπής για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 501/2008 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου σχετικά με ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης υπέρ των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και στις τρίτες χώρες.
 - [Εθνική Νομοθεσία](#)
- **Αριθμ. 231582/27-4-2007 (ΦΕΚ 709/7-5-2007, τ. Β')**: Λεπτομέρειες εφαρμογής της υπ' αριθμ. 569/125378/21.1.2004 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και Γεωργίας «χρηματοδότηση ενεργειών ενημέρωσης και προώθησης για τα γεωργικά προϊόντα στην εσωτερική αγορά (Ε.Ε.) και στις τρίτες χώρες στα πλαίσια των Καν. 94/2002 και 2879/2000 της Επιτροπής, αντίστοιχα» όπως τροποποιήθηκε από την υπ' αριθμ. 681/230043/13.3.2007 .
- **Αριθμ. 230043/7-3-2007 (ΦΕΚ 384/20-3-2007, τ. Β')**: Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθμ. 569/125378/21.1.2004 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και Γεωργίας «χρηματοδότηση ενεργειών ενημέρωσης και προώθησης για τα γεωργικά προϊόντα στην εσωτερική αγορά (Ε.Ε.) και στις τρίτες χώρες στα πλαίσια των Καν. 94/2002 και 2879/2000 της Επιτροπής, αντίστοιχα».

Προώθηση – προβολή οίνου σε τρίτες χώρες

Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 302157/15-5-2009 (ΦΕΚ 1209/19-6-2009): Συμπληρωματικά μέτρα για την εκτέλεση των Κανονισμών (ΕΚ) 479/2008 του Συμβουλίου και 555/2008 της Ε.Ε. «Προώθηση οίνων σε αγορές τρίτων χωρών, όπως τροποποιήθηκε με τις Αριθμ. 321464/2-1-2009 (ΦΕΚ 2019/17-9-2009, τ. Β') και 1879/46873/17-4-2012 Κ.Υ.Α.